

Sygn. akt III AUa 606/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSA Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2017 r. w Ł.

sprawy **M. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 23 lutego 2016 r. sygn. akt V U 1442/15

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 606/16

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 21 października 2015 i 10 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., działając na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, odmówił wnioskodawcy M. W. prawa do emerytury pomostowej.

W odwołaniu z dnia 25 listopada 2015 r. (data wpływu do Sądu Okręgowego – 4 grudnia 2015 r.) M. W. zakwestionował prawidłowość rozstrzygnięcia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wnosząc o jego zmianę i przyznanie prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wnioskodawca wyjaśnił, że przez ponad 20 lat pracował na budowie na stanowisku operatora koparki (od 1980 r. do 27 września 1998 r.). Odwołujący się podkreślił, że osoby pracujące w trudnych warunkach mają prawo do emerytury pomostowej w wieku 55 lat (mężczyźni). Wskazał, że zawód operatora koparki został wymieniony na rządowej liście dołączonej do ustawy pomostowej. Ubezpieczony zakwestionował również ustalenie organu rentowego, zgodnie z którym nie posiada on 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W jego opinii, organ rentowy błędnie nie zaliczył w poczet stażu pracy okresu prowadzenia przez niego własnej działalności gospodarczej - taxi osobowe, w trakcie którego odprowadzał składki do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi z dnia 21 grudnia 2015 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania. Zdaniem organu rentowego, na dzień 1 stycznia 2009 r. ubezpieczony: (1) nie udowodnił okresu zatrudnienia w szczególnych

warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, (2) nie osiągnął 60 lat życia, (3) nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, (4) przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie wykazał okresu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych i ustawy emerytalnej. Wnioskodawca nie spełnia zatem przesłanek pozwalających na przyznanie mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 lutego 2016 r., sygn. akt: V U 1442/15, Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołania M. W..

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

Wnioskodawca urodził się dnia (...) Organ rentowy nie uznał odwołującemu się, jako okresu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, okresu wykonywania pracy w charakterze operatora koparki. Skarżący nie należy do OFE. Posiadał status pracownika. Po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. W niniejszej sprawie odwołujący się zmierzał do wykazania okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych na stanowisku operatora koparki.

M. W. w okresie od 17 lipca 1976 r. do 20 października 1979 r. pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), jako murarz. W okresie od 28 stycznia 1980 r. do 31 maja 1994 r. był zatrudniony w (...) w likwidacji w O., na stanowisku operatora koparki. W okresie od 7 czerwca 1994 r. do 10 lutego 1995 r. pracował w (...) w O., również na stanowisku operatora koparki. W okresie od 13 lutego 1995 r. do 13 maja 1996 r. ubezpieczony pracował w (...) s.c. w O., na stanowisku operatora koparki. Od dnia 24 listopada 1998 r. prowadził działalność gospodarczą – taxi.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie M. W. nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do tego, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do emerytury pomostowej, opisanych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2015 r. poz. 965). Sąd podkreślił, że warunkiem nabycia prawa do emerytury pomostowej dla mężczyzny jest ukończenie 60 roku życia. Odwołujący się nie osiągnął zaś wymaganego przez przepisy wieku, gdyż liczy obecnie 57 lat.

Nadto, aby wykonywaną pracę, ocenianą w myśl przepisów dotychczasowych, można było zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, musi to być rodzaj pracy wskazanej w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz rodzaj pracy wymieniony w wykazach prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stanowiących załączniki nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Praca operatora koparki jest natomiast pracą wymienioną w Wykazie A, Dział V, poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jednakże nie mieści się w wykazie stanowiącym załączniki nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony nie ukończył 60 lat (a nie wykonuje zawodu, gdzie wiek obniżono do 55 lat) oraz nie wykonywał pracy objętej wykazami, które zawierają zestawienie stanowisk w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze według przepisów o emeryturach pomostowych.

Z tego powodu, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania.

W apelacji z dnia 22 marca 2016 r. M. W. zakwestionował prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w całości. Skarżący podniósł, że:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. nie przyznaje emerytur pomostowych. Czyni to Zakład Ubezpieczeń Społecznych w K.. Decyzja odmowna wydana została natomiast przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O., a na kopercie widniała pieczęć Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w K.;
- 2) na rozprawie nie uwzględniono jego wniosku o zwrócenie się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w K. o wyjaśnienia;
- 3) warunki wskazane przez Sąd Okręgowy, to warunki uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej, nie zaś emerytury pomostowej;
- 4) nie odpowiadano na zarzuty podnoszone przed Sądem Okręgowym;
- 5) zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie naliczył jego lata pracy. Pisma, w których wyliczenia te przedstawiono, różnią się.

W tej sytuacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i z tego powodu podlega oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji, wbrew twierdzeniom skarżącego, jest słuszne i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł żadnych powodów nakazujących jego zmianę lub uchylenie. Z pewnością argumentów w tym kierunku nie dostarcza wywiedziona przez skarżącego apelacja, której zarzuty nie były zdolne do podważenia zasadności kwestionowanego wyroku.

W niniejszej sprawie spór sprowadzał się do tego, czy M. W. spełnił przesłanki pozwalające na przyznanie mu emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Przypomnieć w tym miejscu wypada, że zgodnie z art. 4 ustawy, emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który spełnił następujące warunki, tj.:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
4. wykazuje okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 49 cytowanej ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej przysługuje także osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 oraz art. 5-12 ustawy,

3. po dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia żadnych wątpliwości, że M. W. nie spełnia warunków pozwalających na przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że wnioskodawca nie osiągnął wymaganego w art. 4 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych wieku. Zgodnie z cytowanym przepisem, emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który osiągnął wiek wynoszący, co najmniej 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Z akt sprawy wynika zaś, że M. W. urodził się w dniu (...), a więc na dzień wydania spornych decyzji (tj. 21 października 2015 r. i 10 grudnia 2015 r.), ukończył dopiero 57 rok życia.

Dodać przy tym wypada, że w kolejnych przepisach ustawy (art. 5 - art. 11.) ustawodawca przewiduje możliwość nabywania prawa do emerytury pomostowej w wieku niższym niż wskazany w art. 4 (tj. w przypadku mężczyzn - w wieku 55 lat). Niemniej jednak wyjątki te odnoszą się do wymienionych w przepisach zawodów, w tym: do pracowników wykonujących pracę w powietrzu na statkach powietrznych, pracowników wykonujących pracę w morskich portach handlowych oraz przedsiębiorstwach pomocniczych, pracowników wykonujących pracę w hutnictwie, maszynistów pojazdów trakcyjnych, członków ekip ratownictwa górskiego, wykonujących pracę w górnictwie. W żadnym z wymienionych zawodów, uprawniających mężczyzn do emerytury pomostowej w wieku 55 lat, nie pracował jednak wnioskodawca. Z akt sprawy wynika bowiem, że M. W., w spornym okresie zatrudnienia, pracował jako operator koparki. W jego przypadku uprawnienia do emerytury wcześniejszej, jak prawidłowo wywiódł to Sąd Okręgowy, rozpatrywać należy w świetle przesłanek (w tym przesłanki wieku) opisanych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Stwierdzić zatem należy, że wnioskodawca, na dzień wydania spornych decyzji, nie osiągnął przypisanego prawem wieku 60 lat (art. 4 pkt 3 ustawy), mogącego uprawniać go do emerytury pomostowej.

W dalszej części wskazać należy, że wnioskodawca nie spełnił również przesłanek dotyczących stażu pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie bowiem z art. 4 pkt 2, 5 i 6 ustawy o emeryturach pomostowych, emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który (pkt 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat. Nadto ustawa wymaga, by wnioskodawca (pkt 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz (pkt 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy.

Treść art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prowadzi zatem do wniosku, że osoba ubiegająca się o prawo do emerytury pomostowej powinna wykazać fakt wykonywania przez siebie pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze zarówno w okresie poprzedzającym wejście w życie reformy systemu ubezpieczeń społecznych (1.1.1999 r.), jak i w dacie wejścia w życie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych (1.1.2009r.). Tego warunku wnioskodawca nie spełnił. Faktem jest, że w okresie od 28 stycznia 1980 r. do 31 maja 1994 r. ubezpieczony pracował w (...) w likwidacji w O. W.. na stanowisku operatora koparki. Pracę tę wykonywał również w okresie od dnia 7 czerwca 1994 r. do 10 lutego 1995 r. w (...) w O. W.. oraz w okresie od 13 lutego 1995 r. do 13 maja 1996 r. w (...) s.c. w O. W.. Od dnia 24 listopada 1998 r. odwołujący się prowadził działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług taksówkarskich. O ile zatem do dnia 13 maja 1996 r. skarżący wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów dotychczasowych, tj. art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz pkt 3 dział V rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43), to nie sposób jednak przyjąć, by pracę w szczególnych warunkach wykonywał także później, zwłaszcza po dniu 31 grudnia 2008 r. Praca kierowcy taksówki nie jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Co istotne, w przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej"

według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Zgodnie bowiem z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej przysługuje także osobie, która (pkt 1) choć po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy, to (pkt 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 oraz art. 5-12 ustawy oraz (pkt 3) po dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy.

Dodać jednak należy, że nie realizuje przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych wykazanie okresów pracy, które nie są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem konieczne jest także, aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyrok SA Szczecin z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. akt: III AUa 577/13, Legalis nr 876637). Innymi słowy, brak jest podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być dziś tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt: III AUa 523/15, Legalis 1428486)

Z akt sprawy wynika bezspornie, że do dnia 13 maja 1996 r. M. W. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów dotychczasowych, tj. art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz pkt 3, dział V rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43). Okoliczność ta w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie budzi żadnych wątpliwości. Niemniej jednak, praca operatora koparki, stanowiąca w rozumieniu dotychczas obowiązującego rozporządzenia „pracę maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych” (pkt 3, dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”), nie została wymieniona w załączniku do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Z tego powodu okres pracy, uznawanej poprzednio za pracę w szczególnych warunkach, w świetle warunków art. 49 ustawy pomostowej, nie realizuje jej przesłanek i dla oceny uprawnień wnioskodawcy (niekontynuującego po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy pomostowej) pozostawać musi bez znaczenia.

Wobec niespełniania przesłanek warunkujących prawo do dochodzonej przez M. W. emerytury pomostowej, jedynie na marginesie pozostaje odnotować, że wnioskodawca nie zrealizował również przesłanki dotyczącej ogólnego stażu pracy. Zgodnie z art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który wykazuje okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Z wyliczeń organu rentowego wynika zaś, że ubezpieczony legitymuje się stażem sumarycznym w wymiarze 24 lata, 11 miesięcy i 21 dni.

W świetle przywołanych okoliczności niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony nie legitymuje się przewidzianym przepisami wiekiem, a także nie posiada wymaganego stażu pracy – zarówno ogólnego, jak i szczególnego. Tak sformułowanych wniosków nie była zdolna podważyć wywiedziona przez skarżącego apelacja, której zarzuty pozostawały bez znaczenia dla oceny istnienia, bądź nieistnienia przesłanek mogących uprawniać ubezpieczonego do wnioskowanego świadczenia. Skutków takich nie mogły osiągnąć z pewnością zarzuty dotyczące rzekomo błędnej właściwości organu rentowego. Bez względu bowiem na właściwość organu, w ocenie Sądu Okręgowego oraz Sądu Apelacyjnego, skarżący nie spełnia warunków do emerytury pomostowej. Zamierzonych skutków nie mógł osiągnąć również zarzut błędnego wyliczenia ogólnego stażu pracy. Poza samym zakwestionowaniem osiągniętego wyniku, ubezpieczony nie przedstawił żadnych argumentów

mających świadczyć o jego wadliwości. Obliczenia przedstawione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wzbudziły wątpliwości Sądu. Brak zatem podstaw, by gołosłowny zarzut strony zaakceptować.

Z tego powodu Sąd Apelacyjny, uznając zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego za słuszne i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację, jako bezzasadną.